

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 15 (58)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2017

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 15 (58). — Рівне: РДГУ, 2017. — 218 с.

Збірник наукових праць містить статті з компетентнісного підходу в загальній та вищій освіті, оптимізації процесу навчання української та іноземних мов, лінгводидактики, використання інноваційних освітніх технологій у дошкільних, загальноосвітніх і вищих навчальних закладах.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних працівників, вихователів та вчителів, викладачів та студентів вищих навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкоровайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Войтович Ігор Станіславович – доктор педагогічних наук, професор (Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова);

Грицай Наталія Богданівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член Академії наук вищої школи України (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пелех Людмила Романівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пелех Юрій Володимирович - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Потапчук Тетяна Володимирівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славистичного університету);

Романишина Наталія Василівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Сверлюк Ярослав Васильович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 4 від 30.03.2017 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10.2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 39, Рівненський державний гуманітарний університет.

ISBN 966 — 7281 — 10 — 7.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2017

скриньки», *Сашка Дерманського* «Царство Яблукарство», «Маляка – принцеса Драконії», вірші *Наталки Поклад*, *Григорія Фальковича*, *Сергія Пантюка* та ін. Майже усі вони залучені до наших хрестоматій з додаткового читання для другого, третього та четвертого класів (автори-упор. Н. Богданець-Білоskalенко та С. Романюк).

Саме такі художні твори забезпечують формування літературної компетентності молодших школярів, спрямованої на розвиток естетичних смаків та почуттів, зміст їх пронизаний морально-етичними цінностями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богданець-Білоskalенко Н.І. Літературне читання: підруч. для 4 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Н.І. Богданець-Білоskalенко, М.І. Зоряна. – 176 с.
2. Іванов М. «Хрестоматія»: нова, але дірява / М. Іванов // Літературна Україна, 2017. – № 6. – С.3-4.
3. Качак Т. Дитяча література у контексті сучасної літературної освіти в Україні / Т. Качак // Рідна мова (Польща). – № 25. – С. 48-53.
4. Кизилова В.В. Література для дітей та юнацтва в контексті реформування змісту літературної освіти в Україні / В.В. Кизилова // Література. Діти. Час. – 2016. – № 6. – С. 76-81.
5. Літературне читання. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 2-4 класи. [Електронний ресурс] <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/pochatkova-shkola.html>. – Назва з екрану.

Н.И. БОГДАНЕЦ-БЕЛОСКАЛЕНКО. ФОРМИРОВАНИЕ СОДЕРЖАНИЯ ЛИТЕРАТУРНОГО ЧТЕНИЯ В КОНТЕКСТЕ ВЫЗОВОВ СОВРЕМЕННОСТИ

Резюме. Автором статьи обращено внимание на круг чтения в контексте обновления программ, которое является крайне важным для современного школьника. Ведь от того, какого уровня произведение будет читать ребенок, зависит уровень ее эстетического восприятия и литературной грамотности. Автором проанализировано круг авторов с предыдущей и обновленной программ. Акцентировано внимание на литературном творчестве современных писателей для детей и их значимых произведениях. Некоторые имена вызывают сомнения относительно их необходимости в учебной программе. Поскольку учебник – это основная учебная книга и графоманским, малостоящие произведениям и авторам не место в такой программе. Часть рекомендованных авторов пишут для подростково-юношеской аудитории, некоторые только дебютировали в 2015, 2016 годах. Имеют место такие «свежие» произведения молодых авторов в учебной программе и этично ли их ставить в один ряд с классиками, известными именами как Д. Павлычко, Л. Костенко, А. Иваненко, Александр Олес, В. Нестайко? Каждое произведение должно пройти проверку временем, быть апробирован детьми, иметь рецензии, отзывы и тому подобное.

Ключевые слова: литературное чтение, литература для детей.

N.I. BOHDANETS-BILOSKALENKO. FORMATION OF THE CONTENT OF LITERARY READING IN THE CONTEXT OF CONTEMPORARY CHALLENGES

The summary. The author of the article draws attention to the scope of texts for reading in the context of renovation of the curricular and programs, which deems to be important for modern schoolchildren. The level of children's aesthetic perception and their literary skillfulness depend on the texts they read. The author analyzes the whole range of texts written by the authors enlisted both in the previous programs and the up-to date curriculum. Special notice is given to the modern authors' literary works for children. Both large and little literary forms are analyzed. The necessity of including some of the literary works into the curriculum is criticized. School textbooks are deemed to be main books, so there shouldn't be scribblers' and not valuable works there. Some of the included authors write for teenagers and youth. Some of them made their debut in 2015 and 2016. Should the new works and the young authors be introduced into the curriculum and is it ethical to place them in one line with the classical writers and well-known names such as Pavlychko D., Kostenko L., Ivanenko O., Oleksandr Oles, Nestaiko V.? The author of the article strongly believes that each literary work should stand the test of time, be approved by children, be properly reviewed, have references, etc.

Key words: literary reading, literary works for children.

Рекомендовано до друку.

Д-р пед. наук, проф. Н.В. Романишина.

Одержано редакцією 15.02.2017 р.

УДК: 378.147.091.313

Л.А. БІСОВЕЦЬКА

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Резюме. Статтю присвячено проблемі застосування інформаційно-комунікаційних технологій для навчання у початковій школі. У статті позначена перспектива використання комп'ютерних навчальних систем у початковій школі, визначені принципи використання інформаційно-комунікативних технологій з урахуванням психолого-педагогічних особливостей учнів початкової школи, окреслена їх ефективність у процесі навчання.

© Л.А. Бісовецька, 2017

Аналізуються педагогічні програмні засоби та Інтернет-ресурси для учнів початкової школи. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках у початковій школі дає змогу підвищити якість навчання молодших школярів.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, початкова школа, мультимедіа, презентація, навчання.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Широке застосування комп'ютерних технологій в освіті поступово, але впевнено стає найважливішим елементом навчально-виховного процесу школи. Вчителі все частіше застосовують новітні технології та засоби навчання з метою підвищення ефективності навчально-виховного процесу, зацікавлення учнів, наближення навчального середовища до реального життя.

Актуальність використання ІКТ у навчально-виховному процесі зумовлена тим, що в комп'ютерних технологіях закладені невичерпні можливості для навчання учнів на якісно новому рівні. «Сучасний учитель, – як зазначає О. Співаковський, – повинен знати тенденції інформатизації освіти (зокрема початкової), психолого-педагогічні умови використання ІКТ у роботі з дітьми; уміти користуватися новими інформаційними освітніми технологіями, застосовувати педагогічні можливості ІКТ у своїй професійній діяльності; сприяти формуванню основ інформатичних компетентностей та інформаційної етики у вихованців [7, 30].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Висвітленням проблем, пов'язаних із використанням сучасних інформаційних технологій у навчальному процесі початкової школи, займалися вітчизняні та зарубіжні дослідники. В. Биков, Р. Гуревич, Б. Гершунський, М. Жалдак, Ф. Ривкінд, Ю. Жук, М. Лапчик у своїх працях висвітлюють окремі питання використання ІКТ. У роботах С. Григор'єва, А. Кузнецова, М. Сухарева подана класифікація ІКТ за різними критеріями. Шляхи вирішення проблеми підвищення ефективності навчально-виховного процесу на основі використання ІКТ запропоновано у наукових працях О. Буйницької, М. Жалдака, Н. Морзе. Дидактичні і психологічні аспекти застосування зазначеної технології знайшли відображення у працях В. Безпалька, О. Гокунь, В. Ляудіс, Ю. Машбиця, А. Пишкала, І. Синельник та інших дослідників. Досвідом використання ІКТ у початковій школі діляться вчителі початкових класів Т. Бульбах, Г. Налісник, А. Дідик, І. Пойда, І. Полтавець, О. Турлюн, С. Шавернева, О. Юрченко та інші.

Метою статті є аналіз особливостей використання інформаційно-комунікативних технологій навчання у початковій школі, огляд педагогічних порталів та блогів мережі Інтернет, що містять корисні матеріали для вчителів початкових класів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інформатизація освіти – один з основних напрямів процесу інформатизації, продиктований потребами сучасного суспільства, у якому головним рушієм прогресу є індивідуальний розвиток особистості. Вона має забезпечити впровадження в практику програмно-педагогічних розробок, спрямованих на інтенсифікацію навчального процесу, вдосконалення форм і методів організації навчання [2; 3; 4; 8; 9].

Інформаційно-комунікаційні технології навчання (ІКТ) – це сукупність методів і технічних засобів реалізації інформаційних технологій на основі комп'ютерних мереж і засобів забезпечення ефективного процесу навчання. Основною метою всіх інновацій в освітній галузі є сприяння переходу від механічного засвоєння учнями знань до формування вмінь і навичок самостійно здобувати знання. Успішність розв'язання цього завдання значною мірою залежить від мети використання комп'ютера в навчальному процесі, якості й можливостей програмного забезпечення та від того, яке місце посяде комп'ютер в системі дидактичних засобів. Завдяки використанню ІКТ навчальне середовище можна доповнити відео, звуком, анімацією. Усе це здійснює значний вплив на емоційну сферу молодшого школяра, сприяючи підвищенню пізнавальної активності, підвищенню інтересу до предмета та навчання взагалі, активізації навчальної діяльності учнів.

Сьогодні нові інформаційні технології – невід'ємна частина нашого життя. Їх застосування дає змогу інтенсифікувати процес навчання, зробити його більш наочним і динамічним, скоротити час на вивчення теми, підвищити рівень сприйняття і розуміння учнями матеріалу, формувати уміння працювати з інформацією, формувати дослідницькі уміння, розвивати комунікативні здібності.

Сучасний урок – це поєднання традиційних технологій та нових інформаційних джерел, які передбачають використання теле- та радіомовлення, періодики, архівних матеріалів, ресурсів мережі Інтернет тощо. Це використання додаткового матеріалу, який можна знайти для різних категорій учнів і для різного рівня підготовки.

Найсучаснішим комп'ютерним засобом навчання, що впроваджується у навчально-виховний процес шкіл України є мультимедійні технології – сучасні комп'ютерні інформаційні технології, що дозволяють об'єднувати в одній комп'ютерній програмно-технічній системі текст, звук, відео, графічне зображення, анімацію та мультиплікацію. Застосування нових інформаційних технологій у традиційному початковому навчанні дозволяє диференціювати процес навчання молодших школярів з урахуванням їх індивідуальних особливостей, дає можливість учителю розширити спектр способів подання навчальної інформації, дозволяє здійснювати гнучке управління навчальним процесом, є соціально значущим і актуальним.

Уроки з використанням ІКТ особливо актуальні у початковій школі. К. Ушинський пов'язував принцип наочності навчання не лише з зоровим відчуттям, як це було у попередників, а й слуховим, вказавши, що наочне навчання впливає з особливостей мислення школярів: «Дитина мислить формами, фарбами, звуками, відчуттями взагалі» [9, 343]. Учні початкових класів мають наочно-образне мислення, тому важливо організувати їхнє навчання, застосовуючи якомога більше якісного ілюстративного матеріалу, залучаючи у процес сприйняття нового не тільки зір, а й слух, емоції, уяву. Використання ІКТ на різних уроках у початковій школі дає змогу перейти від пояснювально-ілюстрованого способу навчання до діяльнісного, за якого дитина

стає активним суб'єктом навчальної діяльності. Це сприяє усвідомленому засвоєнню знань учнями. Використання комп'ютера можливе на всіх етапах навчання, але слід пам'ятати, що комп'ютерна підтримка повинна бути одним із компонентів навчального процесу і застосовуватися там, де це доцільно.

Як зазначають дослідники [6; 8], використання ІКТ дає можливість змінити зміст освіти та сприяє кращому сприйняттю й засвоєнню дітьми навчального матеріалу; зростанню інтересу до пізнання; індивідуалізації навчання; розвитку творчих здібностей учнів; скороченню видів роботи, що стомлюють дітей; використанню різних аудіовізуальних засобів (музики, графіки, анімації) для збагачення змісту і посилення мотивації навчання; більш динамічній подачі матеріалу; формуванню в учнів адекватної самооцінки та створенню умов для самостійної роботи; самоосвіті й самовдосконаленню особистості учня й учителя; засвоєнню і учнями, і учителями нових важливих знань, умінь, навичок.

Застосування комп'ютера на уроках у початковій школі має декілька режимів:

- демонстраційний (демонстрація певної навчальної інформації);
- індивідуальний (організація індивідуальної роботи учнів);
- комбінований (застосування на одному уроці і демонстрації, і індивідуальної роботи) [6].

Для роботи в демонстраційному режимі вчителю достатньо мати на уроці один комп'ютер і мультимедійний проектор, за допомогою якого потрібна інформація виводиться на екран, як правило, у вигляді слайдів. Щоб організувати індивідуальну роботу, кожний учень має бути забезпечений персональним комп'ютером.

У початковій школі ІКТ можна використовувати на будь-якому етапі уроку: у процесі перевірки домашньої роботи, актуалізації знань, вивчення нового матеріалу, закріплення, повторення вивченого, контролю, оцінювання. При відборі навчального матеріалу він повинен дотримуватися основних дидактичних принципів: систематичності та послідовності, доступності, диференційованого підходу, науковості тощо. При цьому комп'ютер не замінює вчителя, а тільки доповнює його.

Однією із найвдаліших форм підготовки і подання навчального матеріалу до уроків у початковій школі можна назвати створення мультимедійних презентацій. Використання презентацій допомагає урізноманітнити й етап актуалізації знань, адже запитання можна ілюструвати графічними об'єктами, анімацією, звуковим супроводом, можна подати кілька слайдів із попередніх уроків, із кросвордами, ребусами тощо. На етапі пояснення нового матеріалу можна використовувати фото-, аудіо-, відеофрагменти, гіперпосилання для зміни послідовності показу, що дає вчителю змогу на свій розсуд змінювати хід бесіди, акцентувати увагу на найскладніших моментах уроку залежно від сприйняття матеріалу учнями і від ситуації на уроці. На слайдах доцільно подати лише основні думки, визначення, дати і назви подій, формули, графічні, фото-, аудіо-, відеофрагменти тощо. Виділити ті елементи, до яких слід повернути увагу учнів. Подати той самий матеріал у різних формах, на різних прикладах. Для етапу закріплення знань можна дати ілюстровані запитання, завдання для групового або індивідуального виконання, запропонувати учням самостійно прокоментувати, слайди які вчитель демонстрував на етапі пояснення нового матеріалу [8].

На уроках української мови доцільно використовувати презентації під час зорових диктантів, словникових диктантів, вправ на увагу, при списуванні, роботі з деформованими текстами, складанні опису картин, зображень тощо.

Підготовка до уроків з використанням інформаційних технологій вимагає більшого часу, ніж звичайний урок, але це не можна назвати недоліком, оскільки такі уроки значно ефективніші, ніж звичайні. Як свідчить практика, з усіх існуючих технічних засобів навчання комп'ютер найбільш повно відповідає дидактичним вимогам, тому що має цілий ряд додаткових можливостей, що дозволяють управляти процесом навчання, максимально адаптувати його до індивідуальних особливостей учнів. Грамотне використання будь-яких засобів інформаційних технологій на уроках сприяє розвитку особистості дитини: інтелекту, пам'яті, уваги тощо. Використання інформаційних технологій на уроці є потужним мотиваційним стимулом.

Останнім часом, як зазначає Т. Бульбах [1, 56], в активному словнику педагога з'явилися поняття «мультимедійний урок» і «урок з мультимедійною підтримкою». Ці поняття є порівняно новими в педагогічній науці і практиці і їх потрібно розрізняти.

Мультимедійний урок – це форма організації спільної діяльності вчителя і учнів, результативність якої досягається застосуванням кількох мультимедійних технологій в їх доцільному поєднанні на всіх етапах. Для початкової школи – це курси на вибір варіативної складової навчального плану «Сходінки до інформатики» й «Кроки до інформатики. Шукачі скарбів», які проводяться у комп'ютерному класі.

Урок з мультимедійною підтримкою – явище більш поширене в закладах освіти України. Це форма організації навчального процесу, де епізодично використовуються засоби мультимедіа для посилення навчального ефекту. Цю технологію можна розглядати як пояснювально-ілюстративний метод навчання, основним призначенням якого є організація засвоєння інформації на основі поєднання навчального матеріалу з його зоровим сприйняттям. На таких уроках застосовують мультимедійні продукти: презентації, фрагменти навчально-пізнавальних мультфільмів, науково-популярних фільмів, педагогічних програмних засобів в режимі демонстрації тощо.

Очевидно, що використання засобів мультимедіа на уроці повинно бути обгрунтованим: тільки в тому випадку, коли це слугує досягненню освітніх цілей уроку; не переважає над сутністю навчального матеріалу, не відволікає, не стає самоціллю, не зменшує значущості, того, що повинні засвоїти учні.

Спонування учителів до проведення уроків із мультимедійною підтримкою повинно мати організаційне підґрунтя. Важливо, як зазначає О.В. Нікулочкіна [5, 343], щоб у кожному навчальному закладі було створено медіатеку – колекцію інформаційних ресурсів на всіх видах непаперових носіїв, доступних для користування всім учасникам освітнього процесу. Необхідним є також колективне створення інформаційної електронної бази

даних, яка б охоплювала систематизовані матеріали з мережі Інтернет, мультимедійну бібліотеку, результати спільної діяльності учнів у процесі роботи над проектами тощо. І, нарешті, керівники закладів повинні бути зацікавлені в популяризації та впровадженні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Сучасні електронні освітні ресурси навчального призначення завдяки їх інтерактивності та мультимедійності забезпечують перехід від пояснювально-ілюстративного, пасивного до активно-пізнавального, діяльнісного способу навчання. У роботі вчителів використовують готові мультимедійні презентації, створюють власні мультимедійні навчальні програми та презентації, проекти, використовують засоби мережі Інтернет у навчальній та позакласній роботі. Проаналізуємо педагогічні портали та блоги мережі Інтернет, що містять матеріали для вчителів початкових класів.

Всеукраїнський портал «Початкове навчання» (<http://www.nachalka.com.ua/>). Всеукраїнський портал для батьків і педагогів створений для обміну досвідом, спілкування та комунікації працівників системи освіти. На порталі публікуються методичні рекомендації, розробки уроків та занять домашньої школи, сценарії свят та ранків, поради з підготовки до школи та запобігання дезадаптації першокласників та ін.

Портал вчителів початкових класів «Урок» (http://www.yrok.net.ua/load/naochni_posibniki/ukrajinska_mova/17). На сайті публікуються уроки, заходи, пам'ятки, методичні розробки, ігри, загадки, посилання на довідники, словники, енциклопедії. Сайт розрахований на вчителів молодших класів та батьків.

Вчитель вчителю, учням та батькам (<http://teacher.at.ua/publ/prezentaciji/66>). Метою створення цього сайту є систематизація та узагальнення накопичених матеріалів, надання практичної допомоги вчителям початкових класів у плануванні роботи з навчання та проведення вільного часу школяра. На сайті ви знайдете: поурочні, тематичні, календарні плани, розробки уроків, виховні заходи, статті освітньої тематики. Сайт створено для співпраці вчителів та допомоги учням та їх батькам.

Навчання в стилі Start up. Початкова школа. Презентації до уроків (<http://www.edustartup.com.ua>). Start-up (англ. стартувати, запускати) – це компанія (проект), створена зовсім недавно, що ґрунтується на основі інновацій (інноваційних технологій). Стартап може відноситись до будь-якої сфери діяльності, в тому числі й освіти. Сьогодні стартапами також називають усі Інтернет-проекти (сайти), які відрізняються від інших певною інноваційною «родзинкою». Родзинкою нашого сайту є втілення ідеї: «ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ ДЛЯ ВСІХ І ДЛЯ КОЖНОГО». Всі мають право на легке та радісне, захоплююче та надихаюче, креативне та сучасне навчання. Кожний має право на самостійне визначення – що вчити, як вчити, для чого вчитись. Усі мають право на вільний вибір інноваційних навчальних ресурсів.

Гіпермаркет знань (<http://edufuture.biz/index.php?title>) Конспекти уроків для 1-4 класів, інтегровані уроки в 1-4 класах, розробки уроків, відкриті уроки, календарне планування уроків – повна матриця навчальних матеріалів. Школярі, їх батьки, а також вчителі за допомогою Гіпермаркету знань зможуть поповнити свій багаж знань необхідними фактами, даними й іншою необхідною інформацією. Кожен, хто хоче навчати й навчатися цікаво має змогу знайти необхідні конспекти уроків й отримати максимум користі й задоволення від навчання в режимі он-лайн!

Посібник – допомога школяру, студенту та вчителю (<http://posibnyk.com/>). На сайті публікуються конспекти та розробки уроків для учителів молодших класів та презентації для учнів шкіл та студентів вищих навчальних закладів.

Портфоліо вчителя (<http://aura.at.ua/>). Сайт «Портфоліо вчителя» призначений для створення інформаційно-методичного середовища. На сайті є можливість для скачування книг, методичних матеріалів. Також представлені: фотогалерея, форум для спілкування, книга для гостей. Портал буде корисним для вчителів початкових класів.

Початкові класи (<http://www.pochatkivec.ru/>). Портал для вчителів початкових класів. На сайті ви знайдете розробки уроків, загадки, вірші, скоромовки, чистоговорки та інші матеріали.

Форум педагогічних ідей «УРОК» (http://osvita.ua/school/lessons_summary/). Форум педагогічних ідей «УРОК» – найбільша площа в Україні для публікації власних педагогічних матеріалів, розробок та статей. Усі матеріали публікуються на сайті Освіта.ua та журналі «Відкритий урок: розробки, технології, досвід».

Слово вчителя. Освітній сайт для сучасних педагогів (<http://konserg.ucoz.ua/>). Цей сайт створено для поширення власного досвіду, для спілкування, обміну ідеями тощо. На ньому будуть постійно викладатися розробки поурочних планів, виховних годин, комп'ютерних програм, тестів.

Сайт вчителя початкових класів Кресак Наталі Миколаївни (<http://yrok.at.ua/>). Сайт присвячений вчителям та батькам. Цей сайт покликаний об'єднати зусилля батьків і вчителів для підвищення ефективності навчання і виховання дітей. На сайті ви можна знайти уроки, заходи, пам'ятки, методичні розробки, ігри, загадки, посилання на довідники, словники, енциклопедії.

Сайт вчителя початкових класів Черепанової Таміли Миколаївни (<http://22071957milena.ucoz.ru/>). Аудіозаписи дитячих пісень. Відеоролики для навчальної та виховної роботи. Мультимедійні презентації. Конспекти занять, майстер-класи. Матеріали вчителю в підготовці до уроків і виховних занять. Поради та рекомендації. Програми, накази, інструкції, методичні листи, рекомендації. Планування, методичні рекомендації, технології

Актуальним є блог **Хмаро орієнтовані технології в сучасній освіті** (<http://virt-ikt.blogspot.com/>). Автор – Світлана Литвинова, д. пед. н., с. н. с. Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, директор методичного центру інформаційних технологій в освіті – повідомляє про Всеукраїнські науково-практичні конференції, семінари, Всеукраїнські фестивалі педагогічних ідей в використанні ІКТ. На 2017 рік уже анонсовано такі заходи: Всеукраїнський науково-практичний семінар «Початкова школа як складова єдиного ІКТ-насиченого

освітнього простору» в рамках Всеукраїнського проекту «SmartKids» (16-17 березня 2017 року); відбудеться Всеукраїнська науково-практична конференція «Використання сучасних ІКТ із застосуванням електронних освітніх ресурсів та інтегрованих планшетів у навчально-виховному процесі початкової школи» (травень 2017 року); Перша Літня школа «Використання ІКТ у початковій школі» (14-18 червня 2017 року).

Висновки. Отже, актуальність використання ІКТ у навчально-виховному процесі зумовлена тим, що в комп'ютерних технологіях закладені невичерпні можливості для навчання учнів на якісно новому рівні. Сучасні електронні освітні ресурси навчального призначення завдяки їх інтерактивності та мультимедійності забезпечують перехід від пояснювально-ілюстративного, пасивного до активно-пізнавального, діяльнісного способу навчання. У роботі вчителі використовують готові мультимедійні презентації, створюють власні мультимедійні навчальні програми та презентації, проекти, використовують засоби мережі Інтернет у навчальній та позакласній роботі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бульбах Т. Підготовка та проведення уроків з мультимедійною підтримкою в початкових класах / Т. Бульбах // Початкова школа. – 2015. – № 03. – С. 56-57.
2. Козяр О. Використання інформаційних технологій у навчальному процесі як засіб підвищення ефективності навчання / О. Козяр // Початкова школа і сучасність. – 2015. – № 12. – С. 11-12.
3. Мельник О. Розвиток електронних освітніх ресурсів для організації навчально-виховного процесу в системі початкової освіти / О. Мельник // Початкова школа. – 2015. – № 05. – С. 40-43.
4. Налисник Г. Методичні рекомендації щодо використання мультимедійного навчального комплексу з української мови з теми «Активізація словникового запасу молодших школярів» / Г. Налисник. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.calameo.com/books/0010080861775b5182d3d>. – Назва з екрану.
5. Нікулочкіна О.В. Дефініції понять «мультимедіа», «мультимедійний урок», «урок з мультимедійною підтримкою» / О.В. Нікулочкіна // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: збірник наук. праць. – Запоріжжя, 2013. – Вип. 32 (85). – С. 340-345.
6. Пойда І.В. Ефективне використання ІКТ у початкових класах / І.В. Пойда // Методичний портал. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://metodportal.com/node/32521>. – Назва з екрану.
7. Співаковський О. Інформаційно-комунікативні технології в початковій школі: навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Початкова освіта» / О. Співаковський, Л. Петухова, В. Коткова. – Херсон, 2011. – 267 с.
8. Турлюн О. Використання ІКТ на уроках у початковій школі як засіб підвищення якості навчальних досягнень учнів / О. Турлюн. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sichneva2016.jimdo.com/главная/2-початкові-класи/>. – Назва з екрану.
9. Ушинский К.Д. Человек как предмет воспитания / К.Д. Ушинский // Собр. соч.: в 11-и т. – М.: Педагогика, 1950. – Т. 8. – 776 с.
10. Шавернева С. Використання інформаційних технологій в початковій школі / С. Шавернева // Початкова школа. – 2016. – № 3. – С. 44-46.

Л.А. БИСОВЕЦКАЯ. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА УРОКАХ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ

Резюме. Стаття посвящена проблеме использования информационно-коммуникационных технологий для обучения в начальной школе. В статье обозначена перспектива использования компьютерных учебных систем в начальной школе, определены принципы использования информационно-коммуникационных технологий с учётом психолого-педагогических особенностей учеников начальной школы, очерчена их эффективность в процессе обучения. Анализируются педагогические программные средства и Интернет-ресурсы для учащихся начальной школы. Использование информационно-коммуникационных технологий на уроках в начальной школе даёт возможность повысить качество обучения младших школьников.

Ключевые слова: информационно-коммуникационные технологии, начальная школа, мультимедиа, презентация, обучение.

L.A. BISOVETSKAYA. THE USE OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY IN THE CLASSROOM IN ELEMENTARY SCHOOL

The summary. The given article is devoted to the problem of using information and communication technologies for studying in the primary school. The article outlines the perspective of using the computerized educational systems in a primary school. The author determines the principles of using the information and communication technologies taking into account the psychological and pedagogical peculiarities of primary school pupils, and outlines their efficiency in the process of the development of intellectual skills of primary school pupils in the studying process. The pedagogical programs and Internet-resources for primary pupils are analyzed. The use of information and communication technologies at the lessons in primary school helps to improve the quality of teaching primary school pupils.

Key words: information and communication technologies, primary school, multimedia, presentation, training.

Рекомендовано до друку.
Д-р пед. наук, проф. І.С. Войтович.

Одержано редакцією 24.02.2017 р.

ЗМІСТ

<i>Іванова Л.І.</i> Реалізація завдань формування життєвої компетентності молодшого школяра засобами кейс-технології.	3
<i>Плугіна А.П.</i> Реалізація компетентнісного підходу в освітньому процесі початкової школи.	5
<i>Підлужна Г.В.</i> Компетентнісний підхід до розвитку критичного мислення молодших школярів на уроках української мови.	8
<i>Сіранчук Н.М.</i> Принцип градуальності – методичний принцип формування лексичної компетентності учнів початкової школи.	11
<i>Ткачук О.С.</i> Сутність фонетико-орфоепічної компетентності молодших школярів.	14
<i>Коваленко О.М.</i> Шляхи оптимізації вивчення української мови як державної в сучасній початковій школі.	17
<i>Приходько О.Ю.</i> Принципи інтеграції ключових компетентностей у концепції нової української школи (на матеріалі мовно-літературної освітньої галузі).	19
<i>Семашкіна Г.М., Харечко Н.В.</i> Проблеми формування природознавчої компетентності у дітей молодшого шкільного віку.	22
<i>Маліновська Н.В.</i> Педагогічні детермінанти мовленнєвої готовності дитини до навчання у школі.	25
<i>Лесняк Н.В.</i> Компетентнісний підхід у викладанні образотворчого мистецтва.	28
<i>Цепова І.В.</i> Формування комунікативної компетентності учнів першого класу засобом інтеграції видів мистецтв на уроках розвитку зв'язного мовлення.	32
<i>Ганжа М.В.</i> Педагогічні проблеми естетичного виховання: інтерактивний підхід їх вирішення.	35
<i>Кантур Г.А., Остапук М.С.</i> Формування морально-етичних цінностей молодших школярів у процесі вивчення української мови.	39
<i>Владимирова А.Л.</i> Естетичне виховання молодших школярів засобами національного пісенного фольклору як один із спектрів життєвих компетентностей.	41
<i>Суржук Т.Б.</i> Індивідуальний і диференційований підходи до формування навички читання першокласників.	44
<i>Артемова Ю.І.</i> Навчання перифразуванню як засобу розвитку комунікативної компетенції учнів.	48
<i>Бабій Н.Б.</i> Актуальність збереження соціокультурних традицій в руслі впровадження інновацій у початковій школі.	52
<i>Вітюк В.В.</i> Робота над словниковими словами у першому класі.	55
<i>Гамза А.В.</i> Формування у молодших школярів текстотворчих умінь у процесі вивчення дієслова.	58
<i>Янцур М.С.</i> Формування профорієнтаційної компетентності в учнів початкової школи.	61
<i>Боданець-Білоskalенко Н.І.</i> Формування змісту літературного читання в контексті викликів сьогодення.	66
<i>Бісовецька Л.А.</i> Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках у початковій школі.	70
<i>Дмитрієва О.В., Годунова Н.Б.</i> Використання сучасних інформаційних технологій на заняттях з країнознавства Англії та Сполучених Штатів Америки.	75
<i>Дуброва А.С.</i> Освітньо-виховні можливості інформаційно-комп'ютерних технологій у навчанні і вихованні молоді.	77
<i>Матвієнко О.В.</i> Інноваційна діяльність в освіті як фактор підвищення її якості та ефективності.	80
<i>Федчук Л.І.</i> Компетентнісно зорієнтовані технології в структурі практичних занять з методики навчання української мови.	84
<i>Годунко Л.В.</i> Запровадження інноваційних методів навчання у рамках нової концепції викладання іноземних мов у початкових школах Словацької Республіки.	87
<i>Павленко А.С.</i> Формування та становлення особистості дитини через соціальні інститути спілкування.	90
<i>Гужанова Т.С.</i> Педагогічні умови своєчасного розвитку мовлення дитини в перші роки життя.	93
<i>Захарчук З.О.</i> Підготовка партитури навчального тексту до опрацювання її на уроках літературного читання з молодшими школярами.	96
<i>Кучма Т.В.</i> Особливості викладання іноземної мови у початкових класах.	99
<i>Козіцька О.А., Тупальська Г.О.</i> Особливості вивчення функціонування контамінованих складних конструкцій у сучасному мовознавстві.	103
<i>Сенчило А.В.</i> Пізнавальна самостійність як складова розвитку критичного мислення молодших школярів.	104
<i>Шалівська Ю.В.</i> Особливості комунікативно-мовленнєвого розвитку молодших школярів на уроках читання.	107
<i>Шульжук Н.В.</i> Проблема сучасного підручника з української мови для учнів середньої та старшої школи.	110
<i>Златів Л.М.</i> Проблеми у викладанні української мови професійного спрямування в контексті сучасних підходів.	113
<i>Костолович Т.В.</i> Чинні підручники з сучасної української мови для вищої школи як засіб формування професійної комунікативної компетентності майбутніх вчителів.	117
<i>Грозан С.В.</i> Компетентнісна модель професійного розвитку майбутнього вчителя.	121
<i>Гетманчук Н.О.</i> Компетентнісно орієнтоване вивчення синтаксису у вищому навчальному закладі.	124
<i>Шевчук Т.Б.</i> Особливості формування лексичної компетенції майбутніх вчителів початкових класів.	127
<i>Іовхімчук Н.В.</i> Мовленнєво-комунікативна культура як складова іміджу майбутніх вчителів початкової школи.	131
<i>Дідур Н.А.</i> Методика формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів початкової школи	

у процесі психолого-педагогічної підготовки.	133
<i>Данилюк О.К.</i> Формування культури професійного спілкування майбутнього вчителя початкових класів у процесі вивчення курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)».	137
<i>Романюк С.З.</i> Інноваційні підходи до навчання лінгвістичних дисциплін майбутніх учителів початкової школи.	140
<i>Рудницька Н.Ю., Тарнавська Н.П.</i> Підготовка майбутніх фахівців до застосування сучасних технологій математичної освіти у дошкільному навчальному закладі та початковій школі.	144
<i>Артемова О.І.</i> Психологічні та педагогічні креативні технології у професійній підготовці вчителя початкових класів.	148
<i>Колесник Н.Є.</i> Підготовка майбутніх учителів початкової школи до використання сучасних новітніх цифрових технологій у творчій діяльності учнів.	152
<i>Онишків З.М.</i> Змістовий компонент підготовки майбутніх учителів до впровадження освітніх інновацій у початковій школі.	155
<i>Степанова О.І.</i> Формування культури мовлення майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів в умовах реалізації компетентнісного підходу.	158
<i>Дубасенюк О.А.</i> Компетентнісний підхід як чинник професіоналізації вищої освіти.	161
<i>Кононко О.Л.</i> Емоційний профіль майбутнього педагога: суть, напрями та умови формування.	164
<i>Лук'яник Л.В.</i> Методичні основи роботи вчителя з використання інформаційних технологій у розробці електронних засобів навчального призначення для початкової школи.	168
<i>Антончук О.М.</i> Духовний аспект підготовки майбутніх учителів-словесників.	171
<i>Семенець С.П.</i> Особливості методичної підготовки майбутніх учителів математики в умовах реалізації концепції розвивального навчання.	174
<i>Вітвицька С.С.</i> Середовищний підхід у підготовці магістрів освіти до професійно-педагогічної діяльності. ...	177
<i>Мельничук Ю.Ю.</i> Використання інтерактивної дошки під час викладання філологічних дисциплін у вищій. ...	179
<i>Чернюшок О.В.</i> Особливості розвитку креативної складової у підготовці майбутніх художників-педагогів на заняттях з композиції.	182
<i>Горобець І.А.</i> Цілі та зміст формування іншомовної компетенції у говорінні студентів мовних спеціальностей в умовах глобалізації суспільства.	187
<i>Процько Є.С.</i> Гендерна рівність при вивченні іноземних мов у середніх та вищих закладах освіти: аналіз сучасних вітчизняних досліджень.	191
<i>Бондарук Я.В.</i> Вплив соціальних мереж та Інтернет-ресурсів на вивчення англійської мови студентами-філологами.	194
<i>Грицай Н.Б., Демчук В.В.</i> Реалізація змісту професійної підготовки фахівців з біології у Рівненському державному гуманітарному університеті.	197
<i>Романюк С.К.</i> Застосування тестування на заняттях з англійської мови за професійним спрямуванням у вищому навчальному закладі.	201
<i>Мартинюк А.П., Губіна А.М.</i> Навчання діловому письму іноземною мовою в магістратурі немовних вищих навчальних закладів.	204
<i>Маковська Г.Я., Пархоменко О.Т.</i> Міжкультурна складова підручників з іноземної мови для вищих навчальних закладів технічного спрямування.	208
<i>Тишко Н.М.</i> Типологія стратегій для формування професійно орієнтованої англомовної читацької компетентності майбутніх інженерів.	210
<i>Відомості про авторів.</i>	214